

KOMMUNLEDNINGSKONTORET
Benny Byström

Elevers utvärdering av lärares undervisning (ht13)

Bakgrund

Barn- och grundskolenämnden har beslutat att en elevenkät för bedömning av lärares undervisning ska vara obligatorisk för elever i årskurs 7 och 9 i samtliga skolor i kommunen från och med läsåret 2010/11. Syftet med enkäten är att öka elevinflytandet och därigenom bidra till skolutveckling. För att elevernas svar ska kunna påverka undervisningen genomför eleverna i årskurs 9 enkäten under höstterminen och eleverna i årskurs 7 under vårterminen.

Elevenkäten för årskurs 9 genomfördes under november 2013 av Orantic AB för Täby kommuns räkning. I enlighet med den utvärdering som gjordes av enkäten läsåret 2011/12 gällde enkäten undervisning i svenska och matematik. Dessa elever genomförde även samma enkät under våren 2012, en rapport som barn- och grundskolenämnden fick ta del av i slutet av samma år.

I denna upplaga svarade totalt 504 elever på enkäten i svenska och 519 i matematik. Det betydde en svarsfrekvens på 84 % för svenska och 86 % för matematik. Både i svenska och matematik stod flickorna för 51 % av svaren och pojkarna för 49 %.

Följande skolor medverkade i höstens enkät: Byängsskolan, Näsbydalskolan, Näsbyparksskolan, Skarpängsskolan, Skolhagen, Täby friskola, Vallatorpskolan och NTM.

Enkätens resultat

Svenska

Under frågeområdet **lärande** ligger det genomsnittliga omdömet på 7,4 på en tiogradig skala. Bäst omdöme får påståendet *jag bidrar till arbetsro i klassen* där omdömet ligger på 8,2. Lägst omdöme (6,9) får påståendet *jag får hjälp att lära mig tänka på hur jag lär mig bäst*. Påståendet *jag uppmuntras att ta ansvar för mitt lärande* får betyget 7,5 medan påståendet *jag får visa vad jag kan på muntliga och skriftliga förhör/prov* får omdömet 7,7. Klart lägre får både påståendena *jag uppmuntras att bedöma kvaliteten i mitt eget arbete* och *jag får pröva olika arbetssätt*, 7,2 respektive 7,1. Vid en jämförelse mellan könen

återfinns den klart största skillnaden i påståendet *jag bidrar till arbetsro i klassen* där pojkarnas siffra ligger på 7,9 och flickornas på 8,5. I övrigt är skillnaderna försumbara mellan könen. Sammantaget är medeltalet för flickor 7,5 och för pojkar 7,4. Endast i ett av påståendena är killarna mer positivt inställda än flickorna och det gäller huruvida man får visa vad man kan på muntliga och skriftliga förhör (7,8 respektive 7,7).

Området **inflytande** undersöks genom tre påståenden. Lägst omdöme (5,9) får påståendet *jag får vara med och påverka hur undervisningen läggs upp* medan påståendet *jag tycker att mina åsikter tas på allvar* landar på 7,7. Högst betyg får påståendet *jag tar ansvar för mitt skolarbete*. Där ligger siffran på 8,4.

Det sammantagna medelvärdet mäter 7,3. Till skillnad från frågeområdet lärande kan vi här se något större skillnader mellan flickornas och pojkarnas svar. Flickorna upplever att de tar större ansvar för sitt skolarbete (8,7 respektive 8,2) och upplever också att deras åsikter tas på större allvar, 7,9 respektive 7,5. Uppfattningen i vilken utsträckningen man får vara med och påverka hur undervisningen läggs upp ligger jämnt mellan könen, 6 för pojkarna och 5,9 för flickorna. Flickornas medeltal mäter 7,5 medan pojkarnas 7,2.

Det tredje området rör **undervisning** där det högsta värdet, 8,5 ges av påståendet *jag tycker läraren behandlar mig med respekt*. Det lägsta värdet, 6,6 ges av påståendet *jag tycker läraren väcker mitt intresse för ämnet*. Lägre omdömen får även påståendena *jag förstår vad jag behöver utveckla/göra för att nå nästa kunskapsnivå* (6,8), *jag förstår målen och kriterierna för ämnet* (7), *jag tycker att läraren uppmuntrar mig till kritiskt tänkande, till nya idéer och lösningar* (7,1) och *jag tycker att läraren varierar sin undervisning* (7,3). De påståenden som drar upp genomsnittet är *jag får den hjälp jag behöver* (7,8), *jag tycker att läraren är förberedd på lektionerna* (8,1) och *jag tycker läraren låter mig vara aktiv på lektionerna* (7,9). Sammantaget landar medeltalet på 7,4. Vad gäller skillnader mellan könen är medeltalet för flickor 7,5 och för pojkar 7,3. Endast i påståendet *jag tycker att läraren låter mig vara aktiv på lektionerna* är pojkarna lika positiva som flickorna (7,9). Den största differensen mellan könen återfinns i påståendet *jag tycker läraren behandlar mig med respekt* där skillnaden är 0,6 procentenheter (8,8 för flickorna och 8,2 för pojkarna).

Matematik

Under lärande ligger medeltalet på 7,6. Påståendena *jag får hjälp att lära mig tänka på hur jag lär mig bäst*, *jag får pröva olika arbetssätt* och *jag uppmuntras att bedöma kvaliteten på mitt eget arbete* får ett värde mellan 7,1 och 7,2. Högre värden får påståendena *jag uppmuntras att ta ansvar för mitt lärande* (7,7), *jag får visa vad jag kan på muntliga och skriftliga förhör/prov* (8,2) och *jag bidrar till arbetsro i klassen* (8,3). En titt på könsuppdelningen visar att störst skillnad ges

av påståendet *jag bidrar till arbetsro i klassen*, där värdet för flickor är 8,7, för pojkar 8,0. Pojkarna är marginellt mer positiva än flickorna i ett av de sex påståendena – *jag får pröva olika arbetssätt* (7,2 respektive 7,1).

Området **inflytande** uppvisar sämst medelvärde, 7,4. Lägst omdöme ges av påståendet *jag får vara med och påverka hur undervisningen läggs upp* (5,9) medan högst ges av *jag tar ansvar för mitt skolarbete* (8,5). Däremellan finner vi påståendet *jag tycker att mina åsikter tas på allvar med omdömet* 7,8. Störst skillnad mellan könen uppvisas i påståendet *jag tar ansvar för mitt skolarbete*, 8,8 för flickorna och 8,3 för pojkarna. Sammantaget för området ligger medelvärdet för flickor på 7,6 och för pojkar på 7,3.

Området **undervisning** ger högst medelvärde, 7,7. De påståenden som drar upp medelvärdet är framförallt *jag tycker att läraren behandlar mig med respekt* (8,5), *jag tycker läraren är förberedd på lektionerna* (8,4) och *jag tycker läraren låter mig vara aktiv på lektionerna* (8,2). Motsvarande påståenden som drar ned medelvärdet är *jag tycker att läraren väcker mitt intresse för ämnet* (7,0) och *jag tycker att läraren varierar sin undervisning* (7,1). Däremellan hamnar fyra påståenden på ett värde mellan 7,3 och 7,9. Skillnad i svar baserat på kön är störst i påståendena *jag tycker läraren är förberedd på lektionerna* (8,1 för pojkar och 8,8 för flickor) och *jag tycker att läraren behandlar mig med respekt*, 8,3 för pojkar och 8,8 för flickor. Inte i något av påståendena är pojkarna mer positiva än flickorna. Medelvärdet för flickor är 7,8, för pojkar, 7,5.

Kommentar

Inledningsvis bör förtydligas att enkäten inte är vetenskaplig varför resultatet endast bör ses som en indikation på hur eleverna uppfattar undervisningen och skillnader i uppfattning mellan könen. Resultatet kan i bästa fall användas som diskussionsunderlag för lärare och rektorer.

Resultatet visar att eleverna överlag är nöjda med undervisningssituationen i matte och svenska. (medelvärde 7,6). Sämst omdöme får området inflytande. Bäst omdöme får området undervisning. Det förekommer ingen större skillnad i elevernas omdöme mellan svenska och matematik.

För första gången kan vi nu jämföra elevernas uppfattningar över tid. Det bör dock tilläggas att vid förra enkättilfället (vt 2012) var det fler elever som besvarade enkäten och samtidigt har tre skolor fallit bort och en ny tillkommit. Dock utgör de kommunala skolorna majoriteten av de svarande och eleverna får även anses representativa ur ålderssynpunkt.

	Svenska ht 2013 (medelvärde)		Matematik ht 2013 (medelvärde)		Svenska vt 2012 (medelvärde)		Matematik vt 2012 (medelvärde)	
	pojkar	flickor	pojkar	flickor	pojkar	flickor	pojkar	flickor
Lärande	7,4	7,5	7,5	7,7	7,8	7,8	7,9	8,0
Inflytande	7,2	7,5	7,3	7,6	7,5	7,7	7,5	7,5
Undervisning	7,3	7,5	7,5	7,8	7,9	7,9	7,9	7,8

Tabell 1. Jämförelse mellan enkätresultat i årskurs 9 (ht 2013) och 7 (vt 2012) uppdelat på kön

I tabell 1 ovan illustreras att pojkarna i lägre grad är nöjda (7,3 respektive 7,5) vilket bryter något mot enkätresultatet från årskurs sju där det inte fanns någon totalskillnad mellan könen (7,8). Detta följer den allmänna trenden där pojkar tappar i betyg mot flickor men det är oklart om det råder något samband mellan dessa resultat.

	Svenska ht 2013 (medelvärde)	Matematik ht 2013 (medelvärde)	Svenska vt 2012 (medelvärde)	Matematik vt 2012 (medelvärde)
Lärande	7,5	7,6	7,5	7,8
Inflytande	7,3	7,4	7,6	7,5
Undervisning	7,4	7,7	7,9	7,8

Tabell 2. Jämförelse mellan enkätresultat i årskurs 9 (ht 2013) och 7 (vt 2012)

Tabell 2 ovan visar att det endast förekommer en marginell försämring i totalomdömet mellan vad eleverna svarade i årskurs 7 och i årskurs 9 (7,7 respektive 7,6). Överlag och över tid får svenska marginellt sämre omdöme än matematik. Resultatet ligger alltså i linje med tidigare års resultat och inga större förändringar i totalomdömet går att skönja.

Ska man generalisera något lämnas höga omdömen på påståenden som rör respekt mot eleven, möjligheten att visa vad man kan i provsammanhang samt elevens eget bidragande till arbetsro i klassen. Detta torde indikera goda lärandeförutsättningar men ska även ställas mot andra påståenden som berör i vilken grad eleven förstår vad som krävs för att nå nästa kunskapsnivå, hur intresseväckande läraren är och vilken hjälp man får med att utveckla sin egen inläring. Dessa ges genomgående lägre omdömen där påståendet *jag får vara med och påverka hur undervisningen läggs upp* endast når ett medelvärde på 5,9). Detta visar på låga möjligheter till elevinflytande även om eleverna i hög

grad anser att de får ta ansvar för sitt eget skolarbete. Påståenden som rör uppmuntran att bedöma kvaliteten i sitt eget arbete och möjligheten att pröva olika arbetssätt samt kritiskt tänkande hamnar alla under genomsnittet. Dessa tillsammans med möjlighet till elevinflytande ringar in förutsättningar för självreflektion och djupare förståelse för sin egen utveckling vilka är viktiga komponenter i lärandeprocessen. En väsentlig del av lärarens roll handlar om att sätta igång elevens tankeprocesser och ge eleven verktyg att ta kontroll över sitt eget lärande. En hel del av detta ryms även inom feedbackbegreppet. Resultatet pekar på att det under nämnda område finns en förbättringspotential för skolan och lärarna.

Avslutningsvis kan sägas att eleverna ger något sämre omdömen i nian jämfört med i sjuan vilket följer den allmänna trenden i liknande undersökningar. Det är också bekymmersamt att pojkarna uppvisar större tecken på missnöjdhet jämfört med flickorna, där tappet i relation till flickorna också är större mellan de två enkättilfällena. Av resultatet i stort att döma verkar det i skolorna finns goda förutsättningar för lärande.